

VINJE KOMMUNE

Vinjevegen 192

3890 VINJE

Saksbehandlar, innvalstelefon

Tonje Katrine Vaage, 33371109

Fråsegn - oppstart - høyring av planprogram - kommuneplan - Vinje - kommunedelplan for naturmangfald

Vi viser til oversending frå Vinje kommune datert 20.10.2025.

Saka gjeld

Saka gjeld varsel om oppstart av planarbeid og høyring av framlegg til planprogram for planarbeid med kommunedelplan for naturmangfald i Vinje kommune. Vinje kommune er ein av fleire kommunar som har fått stønad frå Miljødirektoratet si natursats-ordning for utarbeiding av ein kommunedelplan for naturmangfald i kommunane. Planen skal vere med på å sette natur på den lokalpolitiske dagsorden i Vinje, ved at den skal vere eit strategisk styringsverktøy som gjer rammer og retning for kommunen sitt arbeid for å sikre og ta omsyn til naturmangfald i kommunen. Målet er å styrkje kunnskapsgrunnlaget om natur og naturverdiane i Vinje kommune, og sikre ei berekraftig arealplanlegging og utvikling i kommunen der omsynet til naturen blir teke i vare.

Følgjande mål for planen er lista opp:

- Gje ei god oversikt over verdifulle naturområde og artar i kommunen
- Kunnskap om eigen natur
- Avgrense bit-for-bit-nedbygging og tap av urørt natur
- Bevisstheit
- Grunnlag for å prioritere og ivareta naturmangfald
- Fokus på friluftsliv og naturmangfald i utbyggingsområde

Rolla til Statsforvaltaren sine fagavdelingar

Fagavdelingane til Statsforvaltaren skal med heimel i plan- og bygningslova §§ 3-2 og 5-2 gje informasjon og innspel til planarbeidet og sjå til at planar ikkje er i vesentleg strid med nasjonale og viktige regionale interesser innan miljøvern, klima, landbruk, samfunnstryggleik, folkehelse, barn og unges interesser og gravplassar.

Denne saka er handsama av Statsforvaltarens miljøavdeling

Vurdering frå miljøavdelinga

Generelt

Innleiingsvis ønsker vi å gi kommunen ros for å sette fokus på bevaring av naturverdiar og auke kompetansen om naturmangfaldet gjennom ei tematisk kommunedelplan. Ein kommunedelplan for naturmangfald er eit nyttig verktøy for å få oversikt over naturmangfaldet i kommunen, prioritere arealbruk, og vurdere tiltak for skjøtsel og bevaring av viktige naturverdiar. Som planmynde har kommunen eit heilskapleg perspektiv på, og tilnærming til, det lokale arts- og naturmangfaldet. Ein overordna kommunedelplan som beskriver naturmangfaldet i kommunen setter dette i system, og gir eit godt utgangspunkt for interesseavveginga som skal bli gjort seinare ved planlegging av framtidig arealbruk i kommunen. Vi ønsker samstundes å rose kommunen for å ha eit høgt ambisjonsnivå for planen, og for det vidare arbeid med å fremje og bevare naturmangfaldet som er spesielt for kommunen.

Regionale og lokale myndigheiter har eit særskilt ansvar for å følgje opp FNs berekraftsmål. I følgje FN kan to tredelar av delmåla berre nås gjennom lokal innsats. Her er lokalkunnskapen til kommunane avgjerande for å kunne konkretisere arbeidet med måla på lokalt nivå, identifisere målkonfliktar, og innføre dei rette tiltaka. Det er derfor positivt at Vinje kommune er bevisste på dette, og har trekt fram berekraftsmåla som ein av fleire relevante nasjonale føringar som sett rammar for planarbeidet. Vi ønsker samtidig å trekke fram naturavtalen frå 2022 (Kunming-Montrealavtalen) som relevant for arbeidet med kommunedelplanar for naturmangfald.

Miljødirektoratet har laga ein rettleiar for utarbeiding av [Kommunedelplanar for naturmangfald](#). Denne rettleiaren tek for seg ein rekke tema som er viktige i arbeidet med ein slik plan, som til dømes viktigheita av å sette klare mål for arbeidet, kordan arbeidet kan organiserast, rettleiing til kunnskapsinnhenting og naturtypekartlegging, og veking av klimaendringar og -tilpassing. Vi oppfordrar kommunen til å gjere seg godt kjent med rettleiaren, og bruke denne aktivt i arbeidet med kommunedelplanen for naturmangfald.

Vinje kommune har fått innvilga søknad om tilskot frå Miljødirektoratet sin ordning Natursats. Vi ønsker å gjere kommunen merksame på at miljøforvaltninga har ein rekke andre tilskotsordningar som kan støtte opp om tiltak i vidare oppfølging av planen eller anna arbeid for å fremje og bevare naturmangfaldet i kommunen. Meir informasjon om andre tilskotsordningar finns på våre nettsider: [Tilskotsordningar | Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark](#).

Lokalt viktig naturmangfald

Vi ser svært positivt på at kommunen har valt å fokusere på naturverdiane som er viktig lokalt, og som er spesielle for indre Telemark. Ved Møsvatn er det store myrområde, spesielt på Møsvasstangen, men også mellom Raulandsgrend, Rauland høgfjellshotell og Kråmviki. Delar av myrområda er rikmyr, med stort artsmangfald. Fleire stader i kulturlandskapet er det artsrik slåttemark. Vi stiller oss derfor bak vurderinga til kommunen om at dette vil vere viktige tema i arbeidet med kommunedelplanen. Vi ønsker også å trekke fram skogareala i kommunen, som har innslag av gamal skog med høg naturverdi, både i gran- og furuskog. I tillegg er også delar av berggrunnen i kommunen noko kalkrik, og her er det fleire stader med kalkbjørkeskog som har høg naturverdi.

Villrein

Mykje av Hardangervidda nasjonalpark og villreinområde ligg innom kommunen. Dette gjeld også for delar av villreinområda Brattefjell-Vindeggen, Setesdal Austhei og Setesdal Ryfylke. Villreinens leveområde dekkjer med andre ord ein betydeleg del av kommunens areal, og det er derfor viktig at dette temaet får ein sentral rolle i det vidare arbeidet med kommunedelplanen for naturmangfald.

Vi oppfattar at kommunen er godt kjend med utfordringane villreinen står ovanfor, og legg til grunn at kommunen følger opp arbeidet for å sikre ein forbetra tilstand for villreinen i tråd med nasjonale føringar.

Kunnskapsgrunnlag og behov for kartlegging

Kommunen er generelt sett dårleg kartlagt for naturtypar etter gjeldande metodikk (NiN), med unntak av to større område ved Vågslid og Rauland. Vi ser at kartlegging av natur i kommunen gjerne skjer i samband med planlegging av nye område for utbygging. Det er derfor viktig at kommunen som ein del av arbeidet med kommunedelplanen legger ein god strategi for kva område som bør bli prioritert for kartlegging av naturtypar som er viktige for kommunen. Dette kan gjerne vere større samanhengande område som har ein viktig funksjon for vilt i kommunen, eller meir spissa og temabasert som til dømes naturtypekartlegging av myrområde. Det er også tidlegare kartlagt nokre naturtypar etter gamal metodikk, DN-handbok 13, der det kan vere aktuelt å kartlegge etter ny metodikk slik at ein får eit oppdatert kunnskapsgrunnlag.

Vi vil uansett understreke viktigheita av at kommunen vel ut nokre område eller tema for kartlegging i fyste runde, slik at det ikkje blir for omfattande. Kommunedelplanen med handlingsdel skal reviderast jamleg etter at den har blitt vedteken, og det er derfor fleire anledningar til å auke kunnskapsgrunnlaget etter kvart som man ser behovet. Det er også veldig viktig at kommunedelplanen ikkje blir eit augneblikkstilte av status for naturverdiar i kommunen, men at planen legger opp til ein jamleg vurdering av kunnskapsgrunnlaget og eventuelle behov for oppdatering av dette. Vidare er ein viktig del av arbeidet med oppstarten av ein kommunedelplan for naturmangfald å finne ut kva ein allereie vet om naturen i sin kommune, og kor det er behov for å auke kunnskapen. Der ein ser at det er behov for ytterlegare kartleggingar av naturtypar eller artar bør ein så vurdere kva som er viktigast for kommunen å ha på kort sikt, og kor ein heller kan legge ein meir langsiktig plan for innhenting av kunnskap.

Oppfølging og forankring av planen

I rettleiaren for kommunedelplanar for naturmangfald frå Miljødirektoratet, del 9 om vedtak og oppfølging, står det at frå erfaring vil dei viktigaste tiltaka for oppfølging dreie seg om arealplanlegging, vidare kartlegging, skjøtsel, naturrestaurering og informasjon om naturmangfald. Av forslag til planprogram ser vi at mange av desse typane av tiltak er godt dekt i måla til planen, særleg når det gjeld oppdatering av kunnskapsgrunnlaget og det å sikre omsynet til viktig naturmangfald i arealplanlegginga til kommunen.

Vi skulle gjerne sett at planprogrammet i større grad sa noko om kva som er tenkt rundt handlingsdelen til kommunedelplanen. Handlingsdelen er ei sentral brikke i arbeidet med å sikre vidare oppfølging av bevaring av naturverdiar i kommunen, og at kommunedelplanen blir ein plan som blir følgt opp og aktivt brukt i framtida. Med tanke på dei viktige naturverdiane i kommunen knytt til myr/våtmark og utvalde naturtypar slik som slåttemark og slåttemyr, vil det mellom anna være særleg aktuelt at kommunen lagar ein konkret handlingsplan som sikrar oppfølging av skjøtsel og restaurering av desse naturtypane. Vi viser her til at vi er inne i FN's tiår for naturrestaurering (2021-2030), som skal bidra til å gje eit løft til arbeidet med å restaurere forringa økosystem. Kommunen bør som ein del av arbeidet med kommunedelplanen derfor skaffe ein oversikt over områder som er aktuelle for dette. Kommunen bør også skaffe ei oversikt over areal som kommunen sjølv forvaltar, da kommunen i desse områda har mykje rom til å sette i gang egne tiltak som kan fremje det lokale naturmangfaldet. Dette gjelder også areal som kanskje ikkje tradisjonelt sett er sett på som særleg artsrike, men har stort restaureringspotensiale, slik som vegkantar og grøftar med framande artar som fortrenger det lokale artsmangfaldet.

Når kommunen lagar mål, strategiar og konkrete tiltak i handlingsdelen til kommunedelplanen vil det være svært viktig at kommunen vurderer kor kritisk det er at tiltak blir gjennomført, og kor ressurskrevjande tiltaka vil vere. Ut frå dette bør det så bli laga ein tydeleg prioriteringsliste over tiltak for oppfølging, når desse skal gjennomførast og kven som har ansvaret for dette, slik at ein får sikra ei god kontinuitet i det vidare arbeidet med naturmangfald i kommunen.

Vi ønsker også å understreke at sjølv om kommunedelplanen blir vedteke politisk, vil den som ein temaplan ikkje kunne gi nokon direkte eller bindande føringar etter plan- og bygningslova. Det er derfor viktig at oppfølging av planen blir forankra i juridisk bindande arealplanar, handlingsplanar og budsjett i kommunen. Vi anbefalar også at kommunedelplanen for naturmangfald blir innarbeida i samfunnsdelen til kommuneplanen ved neste rullering, slik at kommunens politiske intensjon om å sikre bevaring av viktig naturmangfald blir forankra i fleire av kommunens styringsdokument.

Vi ønsker kommunen masse lykke til med det vidare arbeidet. Dersom det er behov for konkret rettleiing etter kvart som arbeidet blir satt i gang er det berre å ta kontakt, så vil vi sjølvsagt vere behjelpelege.

Med helsing

Lene Ottersen
fungerande plansjef

Tonje Katrine Vaage
seniorrådgivar

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Telemark fylkeskommune
Norges vassdrags- og energidirektorat

Postboks 2844

3702 SKIEN

Postboks 5091

0301 OSLO

Majorstua

Statens vegvesen - Transport og samfunn

Postboks 1010

2605 LILLEHAMMER

Nordre Ål

Mattilsynet

Postboks 383

2381 BRUMUNDDAL

Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet

Villreinnemnda for Setesdalsområdet

Villreinnemnda for Brattefjell-Vindeggen, Blefjell og

Norefjell-Reinsjøfjell